

DE GESCHIEDENIS VAN HET OUDE KOSTERSHUIS EN ZIJN BEWONERS

door H. van Wersch

Het is met veel plezier dat ik me gewijd heb aan de beschrijving van de geschiedenis van het kostershuis - Pastoriestraat nr. 3, tegenover de kerk - en zijn bewoners.

Niet alleen is deze woning van 1809 tot eind 1910 bewoond door mijn voorouders, maar het is tevens het geboortehuis van mijn vrouw Lieske van Wersch-Coenen die hier in 1918 als dochter van koster Coenen het levenslicht zag.

In het vorige periodiek van De Bongard (jrg. 12 nr. 3) hebben we een overzicht gegeven van het huis "Op gen Treppes" en zijn bewoners, gebouwd in 1797 door Theodoor van Wersch.

Het kostershuis was van oudere datum. De eerste keer dat het vermeld wordt is in 1783.

Augustus Sougnez, pastoor van 1765-1806 had in dat jaar een volkstelling in zijn toenmalige parochie Simpelveld-Bocholtz gehouden.

Hierdoor krijgen we een overzicht van het aantal woningen en de inwoners van de twee kernen.

Voor een enthousiast Bongard-lid is dit een interessant onderwerp om verder uit te diepen, vooral wat betreft de ligging der huizen. Onder nr. 75 staat dan het kostershuis vermeld.

De bewoners zijn Theresia Schuts, weduwe van Heiliger Stermans, en haar twee dochters Maria Barbara en Anna Catharina.

Rondom de kerk lagen toentertijd maar enkele huizen. Naast het kostershuis woonde de familie Schroeders. Dit huis is in 1968 afgebroken en vervangen door bistro "A gen Kirch". Verder lag daar nog de kapelanie (gebouwd in 1778) en de pastorie. In die tijd was dat een grote boerderij, door pastoor Faymonville gebouwd in 1663.

In de Vroenhofstraat stonden slechts twee huizen; het tegenwoordige Hotel Maxime en het huis Vermeeren. Op een gevelsteen van dit laatste stond het jaartal 1793. Dit pand heeft in 1977 plaats moeten maken voor huis en verfwinkel Laval. In de schouw van dat

huis is bovengenoemde gevelsteen ingemetseld.

Dit waren dan de enige huizen die zich rondom de kerk bevonden.

Nu weer terug naar onze kosterswoning.

In 1813 is de weduwe Stermans overleden. Volgens de akte van overlijden kwamen op 10 oktober 1813 Laurent Schroeders (46 jaar) koopman-winkelier en Jean Etienne van Wersch (32 jaar) *débitant de tabac*, beide burens van de overledene, aangifte doen dat Maria Theresia Schuts, oud 78 jaren, weduwe van Heiliger Stermans de 9e oktober 1813 overleden was.

Jean Etienne van Wersch, de oudste zoon van Theodoor van Wersch, heeft van de gezusters Stermans, die inmiddels in Aken woonden, het huis aan de kerk voor 640 pattacon gekocht op 3 november 1815.

Johannes Stephanus, alias Jean Etienne van Wersch was 14 januari 1782 in de Irmstraat geboren. Het binnentrekken van de Franse troepen - hij was toen 12 jaar - zal wel een geweldige indruk op hem gemaakt hebben. In 1797, toen zijn ouders het huis "op gen Treppes" gebouwd hadden werd daarheen verhuisd.

In 1798 werd de vader van Jean Etienne tot "*maire*" (burgemeester) van Simpelveld benoemd.

In 1805, hij was toen 22 jaar oud, heeft hij het zelfs bij de plaatselijke schutterij "St George" tot "*Schützenmeister*" gebracht. Bij al de koningsplaten waarmee de schutterskoning bij feestelijke gelegenheden omhangen is prijkt ook een plaat van Johannes Stephanus van Wersch.

Pastoriestraat 3 - het "Oude Kosterhuis"

Op 12 januari 1809 is hij getrouwd met Maria Josephina Lauvenberg. Zij was op 3 maart 1787 in Laurensberg geboren. Het echtpaar woonde voorlopig gehuurd bij de weduwe Sidermans tegenover de kerk Zoals we reeds eerder vermeldden hebben zij in 1815 dit huis gekocht. Het was een, voor die tijd grote, boerderijwoning.

Voor burgemeester Theodoor van Wersch was het jaar 1809 een heel moeilijk jaar. Zijn beide zoons verlieten in dat jaar het ouderlijk huis. De oudste, Etienne, die in dat jaar getrouwd was bleef voorlopig nog op de boerderij werken maar zijn jongste zoon, Peter Jozef ("Pitterjoë") moest, gedwongen door de conscriptie (dienstplicht), met het leger van Napoleon door heel Europa trekken en vechten. Eerst in 1813, na de nederlaag in Rusland, was hij een van de weinigen die naar huis terugkeerden.

Het huwelijk van Wersch-Lauvenberg werd gezegend met negen kinderen die allen in het kostershuis werden geboren. Enkele van hen overleden op jeugdige leeftijd.

Hieronder in het kort hun levensbeschrijving.

1. Het oudste kind, geboren op 20-10-1809 stierf enkele maanden na haar geboorte.
2. *Johan Theodorus*, geboren 28-12-1812, overleden 28-5-1880. Hij was genoemd naar zijn grootvader Theodorus van Wersch en ging voor priester studeren. In 1840 werd hij in Luik gewijd. Simpelveld behoorde tot het bisdom Luik. Van 1840 tot 1865 was hij kapelaan in Heerlen. In 1865 werd hij pastoor in Rimburch waar hij op 28-5-1880 plotseling overleed. (Bidprentje nr. 1)
3. *Pieter Joseph*, geboren 21-6-1815 en overleden op 29-11-1901. Hij was de leider van het boerenbedrijf. Op 86-jarige leeftijd overleed hij plotseling (Bidprentje nr. 2)
4. *Johannes* (Sjang), geboren 1-7-1818 en overleden 9-7-1876. Hij was opvolger van zijn vader als koster. Later over hem meer. Hij was de enige die later ging trouwen. (Bidprentje nr. 3)
- 5 en 6. Tweeling *Andreas* en *Hubert*. Geboren 30-3-1821. Stierven beide kort na elkaar

in 1823. Waarschijnlijk aan een besmettelijke ziekte.

7. *Jacobus*, geboren 10-1-1824 en overleden op 25-10-1898 leidde samen met zijn broer Piet het boerenbedrijf dat meer dan 25 ha groot was. (Bidprentje nr. 4)

8. *Jan Lodewijk (Louis)* geboren 19-04-1827 en overleden 30-1-1912. Hij had op Rolduc het gymnasium afgemaakt. In 1855 werd hij gemeentesecretaris en van 1875-1905 was hij burgemeester en secretaris van Simpelveld. Naar hem en naar zijn grootvader Theodoor van Wersch wordt de van Werschstraat genoemd. (Bidprentje nr. 5)

9. *Cornel*, geboren 3-3-1830 en overleden 4-5-1910. Hij was de jongste. Jarenlang was hij koster-organist in de kerk. Met pastoor Janssen (1848-1864) en hoofdonderwijzer Smeets heeft hij in 1859 het Kerkelijk Zangkoor Harmonia opgericht.

Of we hier van gezinsplanning kunnen spreken geloof ik niet maar het is wel toeval dat er om de drie jaar een geboorte plaatsvond, namelijk 1809 - 1812 - 1815 - 1818 - 1821 - 1824 - 1827 en 1830.

Bijna al deze kinderen hadden in de nieuwe school die in 1828 in de Dorpstraat gebouwd was hun eerste onderwijs genoten bij de enige onderwijzer die toen de school leidde, namelijk de heer Smeets.

Zoals we reeds eerder schreven heeft Etienne naast het werk op zijn eigen bedrijf ook nog op de boerderij van zijn vader gewerkt.

Toen zijn broer in 1813 na zijn omzwervingen door Europa en Rusland naar huis terugkeerde zal hij wel een hele tijd nodig gehad hebben om van de ontberingen en ziektes die hij op zijn terugreis opgelopen had wat bij te komen en te genezen van zijn wonden.

Het kostershuis, een grote hofstede, lag helemaal vrij op de hoek van de Pastoriestraat en de Dorpstraat. Vóór het huis lag een grote tuin. Vanuit de woning had men vrij uitzicht naar het dorp. In 1834, toen de kinderen al wat groter waren, was het nodig dat het huis verbouwd en vergroot werd. Er kwam een

Jesus! Maria! Joseph!

„Der Gerechte, auch wenn seine Tage überflüssig sind, doch Fruchtung haben.“
 „Ein unbedecktes Leben ist das wahre Geistesalter.“
 Buch der Weisheit IV. 7. 9.

†

Zum christlichen Andenken
 an den
 hochwürdigen Herrn
Joh. Theodor Hubert Van Wersch,
 Pfarrer in Rimburg-Bruchhausen,
 welcher am 28. Mai 1890, Morgens 10 Uhr, an den Folgen eines Schlaganfalls, im Herrn entschlafen ist. Der Hingeshedene wurde am 28. September 1812 zu Simpelveld geboren. Schon frühe zeigte er Neigung zum geistlichen Stande, und er ließ es sich gewissenhaft angelegen sein, für das hohe Ziel, das er in's Auge gefaßt, sich in würdiger Weise vorzubereiten.
 Er empfing die heilige Priesterweihe zu Bütlich im Jahre 1840 und wirkte zuerst als Kaplan in Heerten 25 Jahre und wurde im Jahre 1865, den 14. Oktober, als Pfarrer in Rimburg ernannt. Nachdem er fast 15 Jahre gewissenhaft diese Pfarre verwaltet, starb er daselbst, zwar plötzlich, doch durch eine heilige Mission, mit welcher er für's zweite Mal seine Pfarre besuchte, wohl vorbereitet.
 Dem Herrn, dem er sich geweiht, diente er immer mit gewissenhafter Treue in den Wirkungskreisen, die ihm angetraut wurden. Die Ehre des Allerhöchsten und das Heil der ihm Anvertrauten durch Wort und Beispiel zu fördern, war überall sein einziges Bestreben. Christus war sein Leben und daher Sein Leben für ihn — Gewinn der höchsten Güter. Da jedoch Gottes Rathschlüsse unerforschlich sind, so wird seine liebe Seele den Priestern im heiligen Opfer und den Gläubigen im Gebete empfohlen, auf daß sie ruhe im Frieden.

Bidprentje nr. 1

Jesus! † Maria! † Joseph! † Remigius!

„Und er nahm ab und starb in gutem Alter, hoch betagt!“
 „Eine Ehrenskrone ist das Alter; auf dem Wege der Gerechtigkeit wird es gefunden“
 Gen. 25, 8.
 Spr. 16, 31.

Zum christlichen Andenken
 an den in Gott ruhenden wohlachtbaren
 Junggesellen
Peter Joseph Van Wersch.
 Geboren zu SIMPELVELD am 21. Juni 1815, verschied er daselbst nach empfangener priesterlicher Lossprechung, am 29. Nov. 1901.
 Nachdem der Tod ihn unverhofft getroffen und deshalb dieses Hinscheiden für die betrübten Verwandten um so schmerzlicher ist, so mag sie dennoch die begründete Hoffnung trösten, dass der Herr ihn nicht unvorbereitet gefunden, denn das ganze Leben des theuren Verstorbenen war von der heiligen Keuschheit, die ihm vornehmlich eine Herzensangelegenheit war, tief durchdrungen. Das zeigte er durch unermüdeten Eifer im Gebete, durch täglichen Besuch der hl. Messe, durch offener Empfang der hl. Sakramente. An ihm hat sich erfüllt das Wort des Apostels: „Der Gerechte lebt aus dem Gerechten“ (Röm. 1, 17). Sterbend konnte er mit ihm zurückblicken auf ein Leben reich an guten Werken; „Saget den Gerechten, dass es wohl um ihn steht, denn er wird postum die Früchte seiner Ansätze“ (Is. 56, 2). „So ehret nun, o Gott, das Gebet deiner Kirchlichen“ (Dan. 9, 17). „Ich habe den Ort der Wohnung deiner Herrlichkeit gesucht, Herr, lass nicht zu Grunde gehen meine Seele“ (Ps. 25). Sollten vielleicht menschliche Schwächen die theure Seele einstreuen, noch vor der Anschauung Gottes fern halten, so empfehlen die trauernden Verwandten sie dringend in das Opfer der Priester und in das Gebet der Gläubigen, auf dass sie baldigst ruhe im Frieden.
 Süßes Herz Jesu, sei meine Rettung! 100 Tage Ablass.
 Süßes Herz Maria, sei meine Rettung! 300 Tage Ablass.
 Heerten, Verstorren & Co., Heerten.

Bidprentje nr. 2

Jesus! Maria! Joseph! Remigius!

„Ich habe geliebt, o Herr, die Erde meines Hauses und der Ort, wo deine Herrlichkeit wohnt.“
 Ps. 23, 8.

†

Zum christlich-frommen Andenken
 an den
 wohlgeborenen Herrn
Joh. Jos. Sub. Vanwersch,
 Außer an der Pfarrkirche zu Simpelveld und Mitglied des Gemeinderathes daselbst.
 Der Vorblühende wurde geboren zu Simpelveld am 1. Juli 1818, trat in den Stand der heiligen Ehe mit Anna Maria Vanwey, am 1. Mai 1847, und ward im Jahre eines Wehrdienstes zu Simpelveld nach anständigen Empfang der heiligen Sakramente am 9. Juli 1848, Alters halb 30 J. H.
 Auch seine aufwachende Liebe Gattin und Kindern unvergessen, wegen seiner Blüthenzeit als Hüter ruhender seiner blühenden Ansaatzung von der jungen Pfarre Heerten, wegen seiner Juvarentheit in seiner Eigenheit als Mitglied des Gemeinderathes von seinen Lebenden geacht, wegen seiner Friedfertigkeit von seinen Nachbarn geachtet, durch seine Ehrlichkeit im Hause Gottes von seinen geistlichen Vorgesetzten gebietet, durch seine unerschütterte Keuschheit, durch seinen heiligen Wandel mit dem häufigen Empfang der hl. Sakramente mit seinem Gebete verbunden, durch seinen christlichen, unter dem Gebete seiner beiden priesterlichen Brüder und seines geliebten Heiden für die Ewigkeit gekannt, hatgerühmten Vortrags in das ewige Leben, hinterläßt der Verstorbenen die Hoffnung, daß er bereits die strenge des ewigen Lebens erlangt, die Gott denen verheißt, die ihn lieben.
 Da indessen der Allmächtige auch an dem Verstorbenen nicht vorbeigehet, so empfehlen seine Gattin, Kinder, Brüder und Verwandte seine Seele dem Opfer der Priester und dem Gebete der Gläubigen, damit er baldigst gelange zur ewigen Ansaatzung Gottes.
 Er ruhe im Frieden!

Bidprentje nr. 3

Jesus! † Maria! Joseph! † Remigius!

Wer den Herrn fürchtet, dem wird es wohlgehen; der wird gesegnet werden am Tage seines Hinscheidens. (Ecl. 1, 13.)

Christliches Andenken
 an den wohlachtbaren Junggesellen
JAKOB VAN WERSCH,
 Mitglied der Marianischen Jünglings-Congregation zu SIMPELVELD,
 welcher daselbst im Alter von 74 Jahren, am 25. October 1898, mit den hl. Sterbesakramenten heilsamst versehen, in das bessere Leben hinüberschlummerte.
 Der theure Hingeschiedene hat stets seinen Gott in opferwilliger Liebe und Treue gedient und dessen jungfräuliche Mutter Maria und den h. Aloysius, welcher er sich als Vorbild genommen, innig verehrt. Er war rechtschaffen und bieder in seinem ganzen Wandel. Fleiß und Thätigkeit begleiteten sein Tagewerk, Demuth und Herzengüte schmückten die Tage seiner Gesundheit, musterhafte Geduld und Gottergebung seine nur kurze Krankheit. Diese so hervorragenden Züge sichern dem Verstorbenen ein ehrenwerthes Andenken in den Herzen derer, die ihn gekannt haben und lassen uns hoffen, dass er bereits zur Anschauung Gottes gelangt. Jedoch, wie rein muss nicht die Seele sein, um vor Gott zu erscheinen; darum wird dieselbe von den betrübten Verwandten dem heil. Opfer der Priester und dem frommen Gebete seiner Mitbrüder und aller Gläubigen empfohlen, damit sie bald ruhe im Frieden.
 Süßes Herz Jesu, sei meine Liebe! (300 T. Abl.)
 Süßes Herz Maria, sei meine Rettung! (300 id.)
 Heerten, Druckerei WEYERHORST.

Bidprentje nr. 4

„Selig der Mann der den Herrn fürchtet.“
Ps. 111. 1.

Christliches Andenken

an den wohlachtbaren Herrn

Johan Ludwig Hubert Van Wersch,

Bürgermeister a. D., 1875-1910

welcher am 19 April 1827 zu Simpelveld geboren wurde, wo er während 30 Jahre das Bürgermeisteramt bekleidete, alsdann dasselbe wegen seines hohen Alters niederlegte und am 30 Januar 1912 gotteselig, nach andächtigem Empfang der hl. Sterbesacramente, im Herrn entschlief.

„Eine Ehrenkrone ist das Alter, welches auf dem Wege der Gerechtigkeit gefunden wird.“ Spr. 16, 31.

„Wie groß und wie viel ist deine Süßigkeit, Herr, die du aufbewahret denen die dich fürchten“ Ps. 30, 20.

Ich weiß, dass mein Erlöser lebt und ich werde am jüngsten Tage von der Erde auferstehen und werde in meinem Fleische meinen Gott schauen. Job. 19, 25, 26.

Der teure Verstorbene war einfach und aufrichtig, fürchtete Gott und verweilte gern im Hause des Herrn; seinen Verwandten war er sehr anhänglich. „Ich werde euch wiedersehen.“ Joh. 16, 22.

Teuere Verwandten und Bekannten betet für mich. Herr gib ihm die ewige Ruhe. Und das ewige Licht leuchte ihm.

„Mein Jesus, Barmherzigkeit.“ (100 Tage Abl.)

„Süßes Herz Mariä, sei meine Rettung.“ (300 Tage Abl.)

Electr. Druckerei Firma M. Alberts Gulpea.

Jesus! † Maria! † Joseph! † Remigius!

„Eine Ehrenkrone ist das Alter, welches auf dem Wege der Gerechtigkeit gefunden wird.“ (Spr. 16. 31.)

Christliches Andenken

an den wohlachtbaren Herrn

Cornelius Van Wersch,

welcher mit den hl. Sterbesacramenten versehen, an den Folgen der Altersschwäche, zu Simpelveld gotteselig im Herrn entschlief, am 4. Mai 1910.

Der selig Dahingeshiebene war geboren zu Simpelveld am 8. März 1880 und erfüllte mit Gewissenhaftigkeit das Amt eines Küsters — Sein Wandel wurde gekennzeichnet durch christliche Einfachheit und Demüthigkeit, die Eitelkeiten und Vorsetten dieser Welt waren ihm widerlich. Von allen geschätzt und geachtet trauern vor allem an seinem Grabe seine Verwandten, welchen auch er sehr anhänglich war.

So oft hat der biedere Verstorbene andern das Requiem nachgesungen, jetzt gilt ihm das „Herr, gib ihm die ewige Ruhe und das ewige Licht leuchte ihm.“ Seine liebe Seele wird dem hl. Opfer der Priester und dem Gebete der Gläubigen empfohlen damit sie desto sicherer ruhe

im ewigen Frieden.

„Mein Jesus Barmherzigkeit.“ (100 T. Abl.)

„Süßes Herz Mariä, sei meine Rettung.“ (300 T. Abl.)

Buchdruckerei H. Alberts, Kirchrath.

Bidprentje nr. 5

Bidprentje nr. 6

De muurankers geven het jaartal van de verbouwing aan.

Met de ankers 1, 8, 3, 4 heeft men de verbouwing aangeduid. (Zie foto pag. 77)

Op politiek terrein had er in die dagen ook een grote verandering plaatsgehad.

Toen op 24 augustus 1830 in België de opstand tegen de Noordelijke Nederlanden uitbrak sloot Limburg, met uitzondering van Maastricht en Venlo, zich hierbij aan. De voorlopige Belgische regering, de zgn. "Provisionellen", schreef op 18 oktober 1830 nieuwe verkiezingen uit.

Het aantal mannen dat mocht kiezen werd sterk uitgebreid. Alle mannen die meer dan f 10,= belasting betaalden in de vorm van personele-, grond- en patentbelasting mochten kiezen.

Toen in 1836 weer een nieuwe raad gekozen werd mochten 36 mannen in Simpelveld de nieuwe gemeenteraad kiezen. Zij bezaten het *actief kiesrecht*. Zij mochten ieder 9 stemmen uitbrengen.

In eerste instantie werden gekozen de heren W.Brand (burgemeester), W.Scheylen, Eg. Vliex, J.W.Kleynen, Jean Etienne van Wersch en Leon van Wersch. Ze hadden meer dan de helft van die 36 stemmen.

In tweede instantie kwamen nog P.J.Horbach, Jean Jos Cloot en J.H.Janssen in de raad. Bij Koninklijk Besluit van 14 oktober 1836 werden tot burgemeester en schepenen (wethouders) van Simpelveld benoemd: Brand Werner, bourgmestre, Scheylen Jean Guillaume, echevin (schepen of wethouder) en Van Wersch, Jean Etienne, echevin.

In de Franse en ook in de Belgische tijd wordt in officiële stukken Johan Stepanus altijd Jean Etienne genoemd.

Zoals we reeds eerder schreven was J. Etienne van Wersch van beroep landbouwer. Maar bij de geboorteaangifte van zijn zoon Joh. Theodoor in 1812 gaf hij als beroep op "*débitant du tabac*" (tabaksverkoper). Ook bij de aangifte van overlijden van de weduwe Siermans in 1813 gaf hij dit beroep op.

In 1815, bij de geboorteaangifte van zijn zoon Pieter Jozef wordt als beroep van de ouders opgegeven: "herbergier en herbergierster, wonend in de Dorfstrasse no. 68".

In 1811 had zijn vader Theodoor van Wersch aan het Hoofd van het Departement van de Nedermaas het volgende verzoekschrift ingediend dat ik letterlijk citeer:

"Département de la Meuse inférieure.

Simpelvelt 20 janvier 1811.

Le maire de Simpelvelt à Monsieur le Préfet Baron de l'Empire membre de la légion d'honneur.

J'ai l'honneur monsieur le préfet de vous informer, que je ne suis pas en état d'un(e) bonne santé, en consequence je vous voudrait(s) bien monsieur le préfet que vous metra (mettez) mon fils, nommé Jean Etienne van Wersch à ma place de mon (mes) fonctions comme maire lequel ayant son habitation vis à vis de l'église à Simpelvelt demeurant très facilement pour le(s) habitants, mais dans le cas si vous ne trouve(z) pas convenable je restera(i) pour vous à servir autant qu'il vous plaira.

J'ai l'honneur de vous saluer,

votre serviteur,

J.Th. Van Wersch"

Dit ontslag is niet doorgestaan. Jammer genoeg is het antwoord van de prefect niet aanwezig in het gemeentearchief. Theodoor van Wersch is nog enige jaren burgemeester in Simpelveld gebleven.

Dat J. Etienne van Wersch in 1836 zoveel interesse voor de politiek toonde zal bij veel dorpsgenoten wel een beetje raar zijn overgekomen. Want een jaar geleden, namelijk op vier mei 1835, was zijn vrouw Maria Josephina van Wersch-Lauvenberg overleden. Ze was pas 48 jaar oud. Wilde hij het leed van dit verlies verdringen door zich in de politiek te begeven? Want als beginnend wethouder zal hij toch wel een hele hoop tijd hebben moeten investeren in deze nieuwe functie. We weten het niet.

In ieder geval heeft hij deze functie niet lang kunnen uitoefenen. Op 9 augustus 1838, nauwelijks drie jaar na de dood van zijn vrouw, is hij overleden. Hij was pas 56 jaar oud. Zes zoons bleven alleen achter in het kostershuis. Géén dochter die de huishouding verder kon leiden. Dat zal dus een dienstmeid hebben moeten doen.

De oudste zoon Johan Theodoor die in Luik op het seminarie zat moest nog twee jaar studeren eer hij in 1840 tot priester gewijd kon worden. De geschiedenis vertelt ons niet of dat een groots feest is geweest.

Bij het overlijden van hun ouders waren de zoons respectievelijk 26, 23, 20, 14, 11, en 8 jaar oud. Het heeft een hele tijd geduurd voordat er eindelijk eentje ging trouwen.

Het was nummer vier van de kinderen, namelijk Sjang, die de knoop doorhakte. Na acht jaar zonder vrouw in huis ging hij op 4 mei 1847 trouwen met Anna Maria Lumey uit Orsbach. Zij werd toen de eigenlijke baas in huis en had bij vele beslissingen vaak het laatste woord in deze mannenmaatschappij. Gelukkig dat men in 1834 het huis vergroot had. (Zie foto op pag. 81 en bidprentje nr 13 en 14)

Echtgenoot Sjang volgde zijn vader op als koster. Van zijn broers is niemand getrouwd.

Uit het huwelijk van Wersch-Lumey werden in het kostershuis acht kinderen geboren waarvan we hieronder in het kort de levensloop geven. Hieruit blijkt dat we met een uitzonderlijke familie te maken hebben.

1. *Jacques* werd op 16 maart 1848 geboren. Na het gymnasium in Rolduc ging hij voor priester studeren. In 1873 werd hij in Roermond gewijd. Twintig jaar was hij kapelaan in Kerkrade. Daarna werd hij pastoor te Spekholzerheide waar hij Silvesteravond 31 december 1910 plotseling overleed. Hij was niet alleen een joviaal mens maar ook buitengewoon geleerd. Met zijn collega's converseerde hij vaak in het Latijn. In Spekholzerheide was hij bij zijn parochianen zeer geliefd. Hij heeft een prachtig kerkboek geschreven dat in vele huisgezinnen aanwezig was. (Bidprentje nr. 7)

2. *Maria Elisabeth*, geboren in 1849 ging zij reeds op 16-jarige leeftijd naar het klooster der Ursulinen in Breust-Eijsden. Na een korte proeftijd ontving zij in 1867 reeds het ordekleed. Zij werd door haar overste naar Roermond gestuurd om voor lerares opgeleid te worden. Na een kort maar hevig ziekbed stierf zij reeds op 18-jarige leeftijd in 1867. (Bidprentje nr. 8)

3. *Magdalena*, (bidprentje nr. 9) geboren in 1850, huwde in 1873 met Jan Verstraelen. Van 1869 tot 1871 was deze in Simpelveld onderwijzer aan de Openbare Lagere School in de Irmstraat geweest. Uit een voordracht van drie kandidaten werd hij benoemd omdat hij de akte Franse taal bezat. Na de benoeming van dhr. Ool uit Kerkrade tot hoofd der school in Simpelveld als opvolger van dhr. Smeets in 1871 nam Verstraelen ontslag. In 1873 werd hij tot hoofd der school in Sevenum benoemd waar ook al hun kinderen geboren werden.

4. *Arnold*, geboren in 1853, maakte in Rolduc zijn gymnasiale en theologische studies. In Roermond en naderhand in Leuven op het Amerikaans College maakte hij zijn priesterstudie af. In 1877 vertrok hij als missionaris naar Willimantic in Connecticut in de Verenigde Staten. Zeer interessant zijn de brieven die hij vanuit de Nieuwe Wereld aan zijn heerbroer Jacques (kapelaan in Kerkrade) schreef. Tengevolge van een tyfeuze koorts - opgelopen tijdens een ziekenbezoek - stierf hij in 1883 (31 jaar oud), door al zijn parochianen betreurd. Ons lid Leo van Wersch z.g. heeft een boek over hem geschreven waarvan zich een exemplaar in de bibliotheek van Heemkundevereniging "De Bongard" bevindt.

5. *Maria*, geboren in 1854, huwde in 1879 met Johan Jacobus Schreurs, hoofd der school in Haelen. Hij, evenals zijn zwager Verstraelen, waren tijdens hun studie voor onderwijzer op Rolduc bevriend geraakt met Jacques van Wersch, hun toekomstige zwager. Bij een bezoek aan hem in Simpelveld hadden beiden daar hun toekomstige echtgenote leren kennen. Het echtpaar Schreurs-van Wersch kreeg 12 kinderen (zie foto op pag. 81).

In 1914, enkele weken voor de priesterwijding van haar zoon Cornel en het huwelijk van twee van haar kinderen, namelijk Henri Schreurs (personeelschef van de mijn Willem Sophie) met Marie Lamberts en dochter Lena met dr. ir. N.J. Wark, overleed Maria Schreurs-van Wersch (59 jaar oud) in Roermond. (bidprentje nr. 10)

6. *Johan Lodewijk* van Wersch, geboren op 27 april 1857, overleed reeds na vijf maanden.

Jesus! Maria! Joseph! Martinus!
 »Selig der Diener, den Gott bereitet
 finden wird, wenn Er kommt Rechenschaft zu fragen.« (Matth. XXIV. 46.)
Betet für die Seelenruhe
 des hochwürdigen Herrn

Joh. Jacobus Hubert van Wersch,
 geboren in Simpelveld. 16. März 1848
 Priester geweiht April 1873
 Kaplan in Kirchrath Juli 1873
 Pfarrer in Spekholzerheide September 1893
 versehen mit den hl. Sterbesakramenten gott-
 ergeben im Herrn entschlafen am 31. Dezember 1910.

Ich werde euch Hirtin geben, nach meinem Herzen; sie werden euch erziehen, euch unterrichtend in der Wissenschaft. — Sie werden euch treu bewachen, wie den Apfel ihres Auges, da sie Rechenschaft ablegen müssen von euren Seelen — nicht gezwungen, sondern mit edlem Herzen und liebender Seele für alles sorgend. Die Völker werden von ihrer Weisheit reden, und die ganze Kirche wird ihr Lob verkündigen, und sie werden ihre Seele läben mit den Wasser der wahren Lehre, sie liebed mit ganzer Seele, täglich betend und für sie opfernd, und, das Volk, dem sie Vorgesetzte sind, wird folgsam sein in treuer Liebe und ihr Andenken wird gesegnet sein von Geschlecht zu Geschlecht.

Teure Pfarrkinder! So war das Beispiel eures treuen Hirten, eures liebevollen Vaters der von euch fortgegangen ist. Vergesst nimmer sein Vorbild und seine weisen Unterrichtungen; haltet sein Andenken stets in Ehre. Nicht gelöst ist das Band der Liebe, das euch mit ihm umschlingt. Dort oben vor Gottes Thron wird er für euch beten; gedenket seiner im Gebete, damit er desto eher **ruhe im Frieden.**

Süßes Herz Jesu, sei meine Zuflucht. (300 T. A.)
 Mein Jesus, Barmherzigkeit. (100 T. A.)
 Druck von N. Alberts, Kirchrath.

Bidprentje nr. 7

Jesus! Maria! Joseph!

+

Früh vollendet, hat sie viele Jahre erreicht, denn ihre
 Erde war Gott wohlgefällig: darum stille Er, sie zu
 sich zu nehmen. Buch der Weisb. IV, 13, 14.

Zum frommen Andenken
 an die
 wohlachtbare Jungfrau

Maria Elisabeth van Wersch,
 welche im Ursuliner-Hause zu Breust-Gysden als Kloster-
 frau unter dem Namen Schwester Maria Theresia
 des hh. Herzens Jesu, am 15. April 1867, mit den hh.
 Sterbesakramenten versehen, ganz ergeben in den Willen
 Gottes, im jugendlichen Alter von beinahe 18 Jahren,
 zu einem bessern Leben hinüberschlummerte.
 Die Verbliebene wurde 1849 den 28. Juni zu Sim-
 pelveld von christlichen Eltern geboren und in der Furcht
 des Herrn erzogen. In zarter Jugend hörte sie schon
 die Stimme des himmlischen Bräutigams: „Komme meine
 Tochter“. Denn kaum 16 Jahre alt folgte sie treu dem
 Rufe Gottes und floh in das Kloster der Ursulinerinnen
 zu Breust, wo sie nach bestandener Probezeit am 10. Okt.
 1865 das Ordenskleid erhielt und durch die kirchlichen
 Gelübde sich feierlich ihrem Gotte weihte. Dort in dieser
 heiligen Zufluchtsstätte von allen Mitschwesteren geschätzt
 und geliebt, mit seltener Frömmigkeit, anhaltendem Eifer
 im Gebete und mit hohen Geistesanlagen geschildert,
 wurde sie zur gänzlichen Ausbildung für das höhere
 Lehrfach nach Roermond geschickt, wo sie wiederum
 Allen Alles war.
 Nach einem Jahre, das sie in aller Thätigkeit und
 Fleiß zu Roermond zugebracht, kam sie auf den Ruf
 ihrer Oberin nach ihrem liebgewonnenen Hause in Breust

Bidprentje nr. 8

Herman
 Schreurs

Bid voor de ziel van zaliger
 MEVROUW

**Maria Magdalena Hubertina
 VAN WERSCH**
 Weduwe van den Heer

Peter Joannes Michaël Hubertus Verstraelen
 Geboren te Simepeld 5 December 1850 en voorzien
 van de laatste H.H. Sacramenten overleden
 te Roermond 27 Maart 1930.

Zij heeft den Heer bemind van af hare jeugd en
 standvastig volhard in Zijnen dienst. Zij was een
 moeder vol liefde, vol bezorgdheid voor het welzijn
 harer kinderen. Haar beminnelijk en goedwaardig
 karakter, gepaard aan heiligen eenvoud, haar vast
 en levendig geloof, oprechte en innige godsvrucht
 zullen haar gedachtenis in eere lozen blijven.
 (H.H. Vaders)

De kracht daartoe vond zij in hare godsvrucht tot
 Jezus' H. Hart; zij stelde vertrouwen op Maria en
 vestigde op haar al hare hoop. (H. Bernardus)
 Hoe goed is God voor hen, die oprecht van harte
 zijn. (Ps. 72)

Dierbare kinderen, gij, die mijn vreugde en mijn
 kroon zijt, staat vast in den Heer; gedenkt mijne
 liefde en zorgen voor u en legt u den plicht op voor
 de rust mijner ziel te bidden. (H. Joan. Chryst.)
 En Gij, mijn Doorlichtige Zoon, in de verre misse-
 landen, zoo vurig had ik verlangd U nog eenmaal
 vóór mijn sterven te aanschouwen; tot weerziens in
 het Paradijs, wees mij aan het altaar des Heeren
 gedachtig.

Zoet Hart van Jezus, wees mijne liefde. (300 d. afl.)

Eerste Roermondsche Begrafenisonderneming
 H. Langenhoff & Zn. Tel. 585.

Bidprentje nr. 9

JEZUS + MARIA + JOSEPH.
 Bid voor de Ziel van Zaliger
 Mevrouw

Maria Ida Hubertina van Wersch
 Weduwe van den Heer

JOANNES JACOBUS SCHREURS,
 Lid van de 3e Orde v. d. H. Franciscus,
 geboren te Simepeld, den 26 April 1864 en
 voorzien van de H. Sacramenten god-
 vruchtig in den Heer overleden in het
 Louisahuis te Roermond, den 26
 Januarij 1914.

De diepbetreurde overledene was voor haar
 echtgenoot de trouwe gade, op wie het hart
 van haar man berust; voor hare kinderen de
 liefdevolle moeder, die haar mond open voor
 de wijsheid, maar ook de zorgvuldige vrouw,
 die acht geeft op de wegen van haar huise-
 zin, niet in ledigheid haar brood eet en op
 milde wijze hare hand den arme opent
 (Spr. 31.)

Zij had begrepen, dat de godsvrucht voor
 allen nuttig is, omdat aan haar de belofte is
 van het tegenwoordige en toekomstige leven.
 (ad Rom. IV 8.) Zij vermaande elk harer
 kinderen met kracht en vol wijsheid.
 Dierbare kinderen, vergeet mijne lessen
 niet; draagt zorg den geest van eenheid onder
 u te behouden, en den band des vredes.
 (ad Phil. IV.)

Helpt mij, dan door uwe gebeden en gij mijn
 bevoorrechte zoon, wees mij indachtig, als
 gij zult staan aan het altaar des Heeren.
 (H. Aug.)

Jezus, Maria, Joseph, laat mijne ziel in
 vrede rusten. (300 d. afl.)
 Mijn Jezus, barmhartigheid. (100 d. afl.)

Bidprentje nr. 10

Het gezin Schreurs-van Wersch.

Bovenste rij staand v.l.n.r.: Elisabeth, Cornel, Lena, Henri, Maria en Jozef.

Onderste rij: Frits, Jeanette, Johannes Schreurs, Arnoldine, Maria van Wersch, Jacques en Max.

Het gezin van Wersch-Lumey

Staannd v.l.n.r.: Arnold, Josephina, Jan Verstraelen, Jacques, Maria en Cornelius.

Zittend v.l.n.r.: Magdalena met Eugene, Johannes van Wersch en Anna Maria Lumey.

7. *Cornel*, geboren in 1860. In tegenstelling tot zijn peetoom Cornel - een broer van zijn overleden vader - die "d'r groeëse Cornel" genoemd werd was hij "d'r klinge Cornel". Hij was organist van de parochiekerk. Vanaf 1905 was hij gemeentesecretaris. In 1907 overleed hij na een lang ziekbed op 47-jarige leeftijd. Hij was niet gehuwd. (bidpr. nr. 11)

8. *Josephina*, geboren in 1863, was de jongste van het stel. (bidpr. nr. 12) In 1892 huwde zij met haar achterneef Maximiliaan van Wersch. Daar de beide grootvaders, Jean Etienne van Wersch en Pieter Jozef van Wersch, broers waren, waren zij in de 4^e graad met elkaar verwant. Men hoefde echter geen dispensatie aan te vragen.

Al deze acht kinderen waren in het kostershuis geboren en hadden de lagere school in de Dorpstraat onder leiding van dhr. Smeets bezocht en daar hun eerste kennis opgedaan.

Verder zien we uit deze stamtafel dat alleen de drie dochters gehuwd zijn. Hiermee is deze stam van Wersch in de mannelijke lijn uitgestorven.

Bij de priesterwijding van de oudste, Jacques, in 1873 en de daaropvolgende Eerste H. Mis worden vier feesten gevierd en daarom was dit feest groots opgezet. Dit waren:

- a) de ouders van Wersch-Lumey vierden hun zilveren bruiloft,
- b) Jacques droeg zijn Eerste H. Mis op,
- c) Josephina, de jongste, vierde haar Eerste H. Communie,
- d) Magdalena huwde met dhr. Verstraelen op 16 april 1873.

Met dispensatie van bisschop Paredis mocht de pasgewijde Jacques het huwelijk van zijn zus met Verstraelen inzegenen.

Zoals we reeds eerder schreven waren koster Sjang van Wersch en Anna Maria Lumey in 1847 getrouwd. Het jaar 1848 was voor Europa een zeer bewogen en turbulent jaar.

In Frankrijk brak in februari 1848 een revolutie uit. Koning Louis Philippe deed afstand van de troon en we kregen de zogenaamde Tweede Republiek (1848-1852).

Napoleon III (een neef van de grote Napoleon) werd tot President gekozen en in 1852 tot keizer gekroond.

In Duitsland brak in maart in vele duitse staten een revolutie uit die gericht was tegen de absolute macht van de vele vorsten. Men wilde daar een einde aan maken en een verandering in de grondwet aanbrengen waardoor het volk meer invloed kreeg (democratie).

Ook in Oostenrijk kwam verzet tegen keizer Ferdinand. Deze deed afstand van de troon ten behoeve van zijn neef Frans Jozef (echtgenoot van keizerin Sissi) die van 1848-1916 keizer in Oostenrijk was.

Ook in andere landen van Europa was de toestand zeer onrustig en kritiek.

Onze koning Willem II die ook tamelijk absoluut regeerde zag dat het de hoogste tijd werd om ook in ons land de grondwet te veranderen.

Hij gaf aan de liberaal Thorbecke de opdracht om de grondwet in democratische zin te veranderen. In veel geschiedenisboeken staat in verband hiermee dat de koning in 24 uur van conservatief tot liberaal geworden was. We kregen een Eerste en een Tweede Kamer en de leden van Tweede Kamer, Provinciale Staten en gemeenteraad zulle door het volk gekozen worden.

Simpelveld en Bocholtz wilden in hun vrijheidsdrang nog verder gaan. Men wilde aansluiting bij Duitsland. Er werd een verzoekschrift aan de afgevaardigden van de Duitse Bond in Frankfurt verzonden.

Dit verzoekschrift was voor Simpelveld ondertekend door burgemeester W. Brand en één van de belangrijkste inwoners van Simpelveld, namelijk koster J.E. van Wersch. Voor Bocholtz tekenden burgemeester F.X. Vincen en kapelaan J.J. Bosten. Men was het Hollandse bewind meer dan zat.

Deze gebeurtenis heeft voor de ondertekenaars geen gevolgen gehad want beide burgemeester zijn aangebleven. Burgemeester Brand is zelfs in 1867 bij gelegenheid van zijn 50-jarig burgemeesterschap onderscheiden met de "Orde van de Eikenkroon"

De eerste rechtstreekse verkiezing voor een nieuwe gemeenteraad had plaats in 1851.

Degenen die een bepaald bedrag aan belasting betaalden kregen het recht om te kiezen, het zogenaamde *actief kiesrecht*. Degenen die geen of te weinig belasting betaalden mochten niet kiezen maar konden wel gekozen worden. Dit was het zogenaamde *passief kiesrecht*. Het bedrag dat als belasting betaald werd noemde men *census*. Vandaar de naam *censuskiesrecht*.

In de loop der jaren werd dit bedrag steeds lager gesteld totdat we in 1917 het *algemene kiesrecht* kregen waardoor men geen belasting meer hoefde te betalen om het kiesrecht te krijgen. In 1923 kregen we het algemene kiesrecht voor mannen *en* vrouwen.

In 1851 had Simpelveld 1120 inwoners. Hiervan mochten eenentwintig mannen die genoeg belasting betaalden kiezen.

Het aantal leden van de gemeenteraad was zeven. Dus ieder van deze eenentwintig mannen mocht zeven stemmen uitbrengen.

Om gekozen te kunnen worden moest je meer dan de helft van de uitgebrachte stemmen krijgen dat wil zeggen meer dan 10½ dus 11.

De uitslag van de verkiezing van 9 september 1851 was:

1. van Wersch, Jan J. (koster) 16 st. (80%)
2. Pelzer, Herman Jozef 15 stemmen
3. Brand W. (burgemeester) 14 stemmen
4. Vlieds Peter J. (Henneberg) 13 stemmen

Op 27 personen waren stemmen uitgebracht.

Een tweede verkiezing had veertien dagen later plaats op 23 september 1851. Toen werden er nog drie personen gekozen die de meeste stemmen kregen, namelijk Scheylen, Jan W., Kleynen Jan W. (Irmstraat) en Engelen, Dionysius (Bulkuismolen).

We zien dus dat koster Sjang van Wersch bijna 80% van de stemmen had. Dit toont aan dat hij bij zijn dorpsgenoten in hoog aanzien stond.

Op 6 november 1851 werd de raad geïnstalleerd en als wethouder werden gekozen Pelzer en Scheylen. In die vergadering werd ook het salaris van de ambtenaren vastgesteld:

burgemeester	per jaar	f 60,=
wethouders samen	per jaar	f 30,=

secretaris	per jaar	f 100,=
ontvanger	per jaar	f 60,=
veldwachter	per jaar	f 100,=
hoofdonderw. Smeets	per jaar	f 160,=

De vier raadsleden ontvangen per vergadering ieder f 0,75.

In 1860 werd het salaris van de hoofdonderwijzer gebracht op f 400,=

Commentaar over de "goede oude tijd" is hierbij overbodig.

In 1853 werd koster Sjang van Wersch in plaats van Jan W. Scheylen tot wethouder gekozen. Ieder tweede jaar werd hij herkozen en is dat tot 1872 gebleven.

In 1855 werd de jongere broer van koster van Wersch, namelijk Louis van Wersch tot gemeentesecretaris en ontvanger benoemd. Hij is dat tot 1875 gebleven en werd door de koning (i.c. de Gouverneur) tot burgemeester benoemd. Wel moest hij ontslag als ontvanger nemen want dat ambt was onverenigbaar met dat van burgemeester. Hij bleef wel gemeentesecretaris.

Goed en wel beschouwd zien we dat het kostershuis ook als gemeentehuis fungeert.

We zien dat omstreeks 1865 in het kostershuis een heel heteroog gezelschap woonde, namelijk de vier ongetrouwde broers van koster Sjang van Wersch. Dat waren Pieter en Jacob de twee landbouwers, verder gemeentesecretaris Louis en organist Cornel.

De oudste broer Theodoor, die van 1840 tot 1865 kapelaan was in Heerlen, zal ook wel vaak op bezoek zijn geweest. Toentertijd hadden de kapelaans het niet zo breed.

Verder was er dan nog koster Sjang en zijn vrouw en zeven kinderen. Ook was er nog dienstpersoneel op de boerderij aanwezig.

De eerste die het huis verliet was de oudste dochter Lena die met Jan Verstraelen getrouwd was en in Sevenum woonde. Zij kregen acht kinderen. (foto pag. 81)

Daarna verliet de tweede dochter, Maria, het ouderlijk huis na haar huwelijk met J. Schreurs in 1879. Zij kregen in Haalen twaalf kinderen. (foto pag. 81) Vanzelfsprekend kwamen deze beide gezinnen vaak op bezoek bij de ouders en grootouders in Simpelveld.

Jesus! Maria! Joseph! Remigius!
 „Wie es dem Herrn gefallen, also ist es geschehen. Der Name des Herrn sei gebenedeit.“ (Job. 1, 21.)

Zum christlichen Andenken
 an den wohlachtbaren Herrn
Cornelius Van Wersch,
 Gemeindefekretär und Organist,

welcher am 26 April 1860 zu Simpelveld geboren, daselbst am 11. März 1907, nach langer in Geduld ertragener Krankheit, gekräftigt durch den andächtigen wiederholten Empfang der hl. Sterbesakramente ganz ergehen in Gottes hl. Willen im Herrn entschlief.

Der teure Verbliebene war seinen Angehörigen in treuer Liebe angetan, und von allen die ihn kannten wegen seiner Herzsgüte geliebt. Er hatte eine tief christliche Gesinnung, gottesfürchtig erfüllte er seine christlichen Pflichten und seine kurze Laufbahn hat er wohl vorbereitet vollendet, voll der guten Hoffnung, der Herr habe ihm jenseits die Krone der Gerechtigkeit hinterlegt.

„Selig der Mann der Gott fürchtet.“ (Ps. 111, 1.)
 „Auf Dich, o Herr, habe ich gehofft, ich werde in Ewigkeit nicht zu Schanden werden.“ (Ps. 80, 1.)
 Seine liebe Seele wird indessen dem heil. Vater der Priester und dem frommen Gebete der Gläubigen in christlicher Liebe empfohlen damit sie desto eher und sicherer ruhe im ewigen Frieden.

„Mein Jesus Barmherzigkeit.“ (100 Tage Abl.)
 „Süßes Herz Jesu, gib daß ich Dich stets mehr und mehr liebe.“ (300 Tage Abl.)
 „Süßes Herz Maria, sei meine Rettung.“ (300 Tage Abl.)

Druck von H. Alberts, Kerftrade u. Veepfen.

Bidprentje nr. 11

JESUS MARIA JOSEPH REMIGIUS.
 Bid voor de ziel van zaliger
 Mejuffrouw
Maria Josephina Hubertina van Wersch
 echtgenoot van
Maximiliaan Hubert van Wersch.

De dierbare overledene werd geboren te Simpelveld den 26 Januari 1863, en overleed meermalen gesterkt door de H.H. Sacramenten aldaar den 25 November 1916.

De kroon van ons hoofd is gevallen, daarom is ons hart zoo treurig (Jeremias), want verloren hebben wij een goede echtgenoot, die onze levensdagen met vreugde vervulde; een teedere moeder, die haar kinderen beschouwde als een kostbaar pand des hemels en ze met groote zorg bewaarde.

Dierbare echtgenoot, wij hadden eenzelfde doel, eenzelfde zorg. Ween niet over mij, maar verheug U veeleer, omdat ik in het huis van den hemelschen Vader het loon mijner werken ontvang en daar op U wacht, om met U vereeuwigd voor eeuwig te leven.

En gij, mijne kinderen, mijne vreugde, ziet ik ga henen, maar God zal met U zijn. U bewaar ik in mijn hart, en ik zie U nog altijd alsof ik met U ware. Bewaart ook gij het aandenken, het heeld uwer moeder diep in uwe ziel, vergeet mijne zuchten niet en de zorgen die ik voor U gehad heb.

Eert uwen vader al de dagen zijns levens en bedroeft hem nimmer. Benint elkander met eenzelfde liefde waarmede ik u bemind heb.

Mijne dierbaren, ik vraag geen droefheid en tranen van U, maar om wille der liefde, waarmede gij mij bemind hebt op aarde smeek ik om uwe geboden en goede werken voor mijne onsterflijke ziel.

Mijn Jesus barmhartigheid! (100 dagen abla.)
 Zoet hart van Maria, wees mijn heil! (300 d. abla.)

Electr. Drukkerij Firma M. Alberts, Gulpen.

Bidprentje nr. 12

Jesus! Maria! Joseph! Remigius!
 „Ich habe geliebt, o Herr, die Kirche deines Hauses und den Ort, wo deine Herrlichkeit wohnt.“ Ps. 25, 8.

+

Zum christlich-frommen Andenken
 an den
 wohlgebornen Herrn
Joh. Jos. Sub. Vanwersch,
 Küster an der Pfarrkirche zu Simpelveld und
 Mitglied des Gemeinderathes daselbst.

Der Verbliebene wurde geboren zu Simpelveld den 1. Juli 1818, trat in den Stand der heiligen Ehe mit Anna Maria Lumey, am 4. Mai 1847, und starb in Folge eines Gehirnschlages zu Simpelveld nach andächtigen Empfang der heiligen Sacramente am 9. Juli 1876, Alters 57½ Jhr.

Durch seine onsterbliche Liebe Gattin und Kindern unvergessen, wegen seiner Pflichttreue als Küster während seiner 40jährigen Amtsführung von der ganzen Pfarre geachtet, wegen seiner Zuverlässigkeit in seiner Eigenschaft als Mitglied des Gemeinderathes von seinen Nebenmenschen geehrt, wegen seiner Friedfertigkeit von seinen Geschwistern geliebt, durch seine Ehrfurcht im Hause Gottes von seinen geistlichen Vorgesetzten gepriesen, durch seine ungeschwächte Frömmigkeit, durch seinen fleckenlosen Wandel und den häufigen Empfang der h. Sacramente mit seinem Schwäger verbunden, durch seinen christlichen, unter dem Gebete seiner beiden vortrefflichen Söhne und seines geistlichen Vaters für die Ewigkeit gekräftigt, stattgefundenen Hüllübergang in das jenseitige Leben, hinterläßt der Verewigte die Hoffnung, daß er bereits die Krone des ewigen Lebens erlangt, die Gott denen verheißt, die ihn lieben.

Da indessen der Allmächtige auch an dem Gerechten Mitleid entbedt, so empfehlen seine Gattin, Kinder, Weiber und Verwandte seine Seele dem Opfer der Priester und dem Gebete der Gläubigen, damit er baldigst gelange zur bejeligenden Anschauung Gottes.

Er ruhe im Frieden!

Bidprentje nr. 13

Jesus! Maria! Joseph! Remigius!
 „Wer wird ein starkes Weib finden?
 Ihr Werk ist mit Dingen die meist
 „herkommen.“ (Spr. Sal. 31.10.)

Zum frommen Andenken
 an die wohlachtbare Frau
Anna Maria Van Wersch,
 geb. LUMEY,
 welche zu Simpelveld den 17. April 1899, mit den hl. Sterbesakramenten mehrmals versehen, sanft und gottselig, im Herrn entschlief.

Die Dahingesehene wurde geboren zu Drösbach 9. August 1819, vermaßte sich 4. Mai 1847 mit Herrn Johann Joseph Van Wersch, welcher ihr den 9. Juli 1876 durch den Tod entzogen wurde.

Der Verstorbenen können wir das Lob des süßen, heiligen, gottesfürchtigen, mildthätigen, starken Weibes der h. Schrift spenden; denn ihren Mund öffnete sie zur Weisheit und das Geheiß der Witwe war auf ihrer Zunge. „Sie hatte Acht auf den Wandel ihres Hauses und ob ihr Stroh nicht müßig.“ „Ihre Kinder kamen empor“ denn sie hatte die Freude eine Tochter dem Ordensstande, einen Sohn dem Priesterstande, und einen zweiten sogar den Missionen in America sich widmen zu sehen. „Sie fürchtete stets den Herrn“ sie öffnete ihre Hand den Armen und streckte ihre Hände nach den Dürftigen aus.“ „Darum vertraute auf sie ihres Mannes Herz“ „darum preisen ihre Kinder sie überjählig und müßten sie loben ihre Werke.“

Dieses läßt uns hoffen daß der Lohn der Gerechten ihr schon zu Theil geworden. Indessen wird ihre Seele dem h. Opfer der Priester und dem Gebete der Gläubigen empfohlen, damit sie desto sicherer ruhe im ewigen Frieden.

Mein Jesus Barmherzigkeit. (100 Tage Abl.)
 Süßes Herz Maria, sei meine Rettung. (300 T. Abl.)

Druck von H. Alberts in Stichtath.

Bidprentje nr. 14

De jongste dochter Josephina moest nu de huishouding waarnemen in het kostershuis. Haar moeder was al in de zeventig. Toen zij dan ook met haar achterneef Max van Wersch wilde gaan trouwen namen zij hun intrek in het kostershuis om dat draaiende te houden. In de huwelijksakte van 27 augustus 1892 stond als beroep van de bruid landbouwster en van de bruidegom bakker. Dit was hij bij zijn vader Hubert van Wersch (nu hotel Maxime).

Het echtpaar kreeg vier zoons en één dochter. Deze laatste overleed toen zij 1½ jaar oud was. Deze vier zoons, allen in het kostershuis geboren, waren:

1. *Hubert*, geboren in 1893. Hij was van 1921 tot 1945 gemeentesecretaris en in Simpelveld een bekende figuur.
2. *Jacques*, geboren in 1896, werd later hoofdvertegenwoordiger van de Heineken bierbrouwerij. Hij was getrouwd met Leonie Houbiers. Zij was een dochter van burgemeester Houbiers (1905-1923) en een zus van Zef Houbiers die burgemeester was van 1923 tot 1958.
3. *Joseph*, geboren in 1897, was de eerste Simpelveldenaar die als arts afstudeerde en naderhand promoveerde tot doctor in de medicijnen. Hij was huisarts in Heerlerbaan.
4. *Leo*, geboren in 1903. Hij was later ingenieur bij het Limagas. Vier boeken met als titel "*Op zoek naar onze voorvaders*" heeft hij gepubliceerd. Ze bevinden zich in de bibliotheek van Heemkundevereniging "De Bongard" aan wie hij ze geschonken heeft. (zie foto pag. 86)

Zoals we zien woonden op het einde van de 19^e eeuw de volgende personen in het kostershuis: de tachtigjarige vrouw des huizes Anna Maria van Wersch-Lumey, de vier broers van haar overleden echtgenoot, alle boven de zeventig jaar, haar zoon Cornel, haar dochter Josephina met haar echtgenoot Max van Wersch en vier opgroeiende zoons.

Daar was verder ook nog plaats voor haar kleindochter Lena Schreurs uit Haelen, die haar jeugd in Simpelveld heeft doorgebracht.

Anna Maria van Wersch overleed in 1899 op tachtigjarige leeftijd

Zoals we al eerder vermeld hebben was Louis van Wersch van 1875 tot 1905 burgemeester en gemeentesecretaris. Hij was niet getrouwd en in onze tijd zou dat met zo'n functie haast niet mogelijk zijn.

Schoonzoon Max (bakker) werd in 1895 tot gemeenteontvanger benoemd en is dat gebleven tot 1924. Zijn opvolger was zijn neef Hubert Berger van hoeve de Gaas.

Zelden zal een huis als dit in Simpelveld zoveel uitzonderlijke figuren gekend hebben!

Eén van de kleinkinderen, namelijk Arnold Verstraelen (Sevenum), die vaak bij zijn grootmoeder op bezoek kwam is zelfs bisschop van Flores (in het toenmalige Nederlands Oost Indië) geworden. Op zijn missietochten is hij in 1932 op jammerlijke wijze door een auto-ongeluk om het leven gekomen.

In 1910 heeft het gezin van Wersch-van Wersch vlak bij het kostershuis een grote statige woning gebouwd. Dit huis telde twaalf grote vertrekken. Ook was er een ruimte gereserveerd als dependance voor de Amsterdamse Bank Enkele keren per week hield men zitting voor de klanten van de bank.

Organist in de kerk was in die tijd de bekende componist Sjengske Schrijvers van Bosschenhuizen. Toen deze in 1912 benoemd werd tot organist aan de Mozes en Aaronkerk in Amsterdam en tot leraar contrapunt aan het Conservatorium vertrok hij uit Simpelveld.

In zijn plaats werd dhr. N.J. Coenen aangesteld. Deze was al tien jaar kosterorganist in Eys. Met zijn vrouw en drie kinderen nam hij zijn intrek in het kostershuis. Voorlopig had dit huis zijn bestemming weer terug.

Het gezin kreeg in deze woning nog twee kinderen. In 1915 werd zoon Sjeng er geboren, die later als verzetsleider op 5 september 1944 door de Duitsers op de Cauberg in Valkenburg gefusilleerd werd. Verder werd er in 1918 nog een meisje geboren, namelijk Lieske.

In 1941 is zij mijn echtgenote geworden en we hopen, Deo volente, binnenkort het diamanten huwelijksfeest te mogen vieren.

Zij was de laatste die in het kostershuis geboren is want in 1918 verhuisde het gezin Coenen naar de Kloosterstraat waar een boekhandel en een drukkerij gevestigd werden.

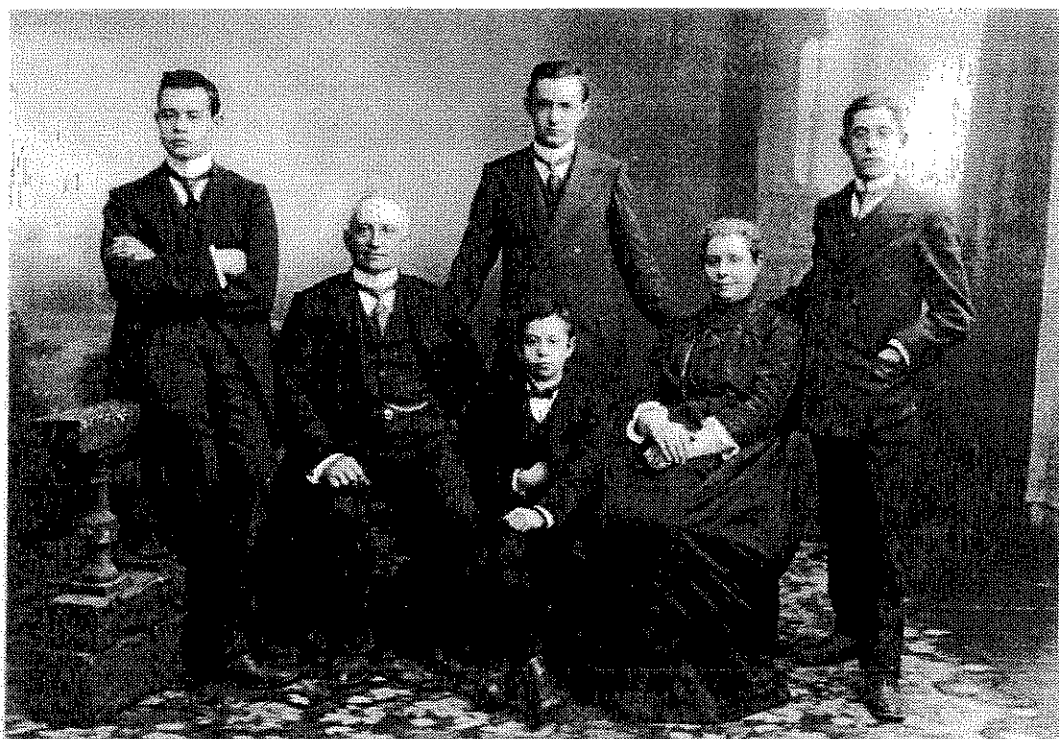
Door het vertrek van koster Coenen was het kostershuis zijn naam kwijt. Zoals we reeds eerder schreven was het vroeger een prachtig statig vrijliggend huis.

Toen in 1914 midden in de Dorpstraat door dhr. Bleijlevens een winkelpand met woning gebouwd werd (nu juwelier Kicken) werd de achterzijde van het kostershuis aan het oog onttrokken.

Maar toen in 1928 door de gezusters Janssen de tuin van het kostershuis volgebouwd werd met twee woningen en een winkelpand (later verbouwd tot café Quelle) werd het kostershuis praktisch helemaal ingesloten waardoor het zijn vroegere charme helemaal verloren heeft.

Voor een beroepsauteur zou de geschiedenis van het kostershuis en zijn bewoners genoeg stof leveren om een prachtige familieroman te schrijven!

Voor op- en aanmerkingen en eventuele aanvullingen houd ik mij ten zeerste aanbevelen.

*Het gezin van Wersch-van Wersch met de vier zoons:
Hubert, Jaques, Joseph en Leo.*